

■ Kıbrıs'ta Türk idaresi ne zaman başladı

Kıbrıs adası, 1571 yılında Osmanlı topraklarına katıldı ve 1878 yılına kadar 307 yıl Osmanlı Türk yönetiminde kaldı.

Osmanlı döneminden itibaren, Kıbrıs'ta etnik, sosyal ve kültürel açıdan iki farklı halk bulunmaktadır: Türkiye anakarasındaki Osmanlı Türklerinin soyundan olup, adanın fethinden sonra buraya yerleşen Kıbrıs Türk halkı ve Bizans kökenli Rum Ortodoks toplumuna ait Kıbrıs Rum halkı. Osmanlı "Millet" sistemi altında, adada Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar etnik köken, din, dil ve kültür farklılıklarına rağmen barış ve uyum içinde yaşadı.

1878 Kıbrıs Sözleşmesi uyarınca, İngiltere, adanın Osmanlı egemenliği altında kalması kaydıyla, yönetimi devraldı. 1914'te Osmanlı İmparatorluğu İttifak Devletlerinin yanında I. Dünya Savaşı'na girdiğinde ise, İngiltere adayı tek taraflı olarak ilhak etti. 1925'te Kıbrıs resmen Kraliyet Kolonisi ilan edildi.

■ 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti nasıl kuruldu

Osmanlı idaresi altında barış içinde bir arada yaşayan Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar arasındaki ilişkiler, adanın yönetiminin Büyük Britanya tarafından ele geçirilmesinden sonra bozulmaya başladı. Bunun nedeni ise, Kıbrıs Rum halkının Yunanistan'la birleşme yani "Enosis" kampanyasıdır. Yunanistan, "Megali Idea" diye bilinen yayılımcı politikası kapsamında bu kampanyaya yardım ve yataklık etti.

Enosis'i gerçekleştirmek amacıyla 1 Nisan 1955'te Kıbrıs Rum yeraltı örgütü EOKA kuruldu ve Enosis'e engel gördüğü herkese karşı (İngilizler, Kıbrıslı Türkler, hatta bazı Kıbrıslı Rumlar) terör ve şiddet uyguladı. Kıbrıslı Türkler, varlık ve kimliklerine yönelik bu saldırılara tüm güçleriyle karşı çıkarak, Taksim sloganı altında ada üzerindeki varlık ve haklarını savundular.

İngiltere, bu gelişmeler ışığında, "dekolonizasyon" politikası çerçevesinde ada üzerindeki egemenliğinden (iki askeri

üs hariç) feragat etti ve 1960 yılında Kıbrıs Türk halkı ve Kıbrıs Rum halkı arasında ortaklığa dayalı Cumhuriyet kuruldu. 11 Şubat 1959 tarihinde Birleşik Krallık, Türkiye ve Yunanistan ile Kıbrıs'taki Rum ve Türk halkları arasında Zürih ve Londra Anlaşmaları imzalandı; bağımsız bir devlet olarak Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nın temel unsurları belirlendi. Anayasanın hazırlanma süreci sonrasında Kıbrıs Cumhuriyeti, imzalanan Kuruluş, İttifak ve Garanti Antlaşmaları çerçevesinde resmi olarak 16 Ağustos 1960 tarihinde kuruldu.

1960 Cumhuriyeti'nin meşruiyeti, Kıbrıs Türk halkının ve Kıbrıs Rum halkının siyasi eşitler olarak devletin tüm organlarında ortak varlığına ve etkin katılımına bağlıydı. Anayasaya göre, taraflardan hiçbirinin diğerini yönetme, temsil etme veya onun adına hareket etme hakkı olmadığı gibi, tüm adanın hükümeti olma hakkı da yoktu.

İttifak Antlaşması, mutabık kalınan sayıda Türk ve Yunan birliklerinin Kıbrıs'ta konuşlandırılmasını sağladı. Garanti Antlaşması uyarınca Türkiye, Birleşik Krallık ve Yunanistan, ortaklık Cumhuriyeti'nin Garantör Güçleri haline geldiler ve bu anlaşmaların yarattığı düzenin ihlal edilmesi durumunda, müştereken veya tek taraflı müdahale etme hak ve yükümlülüğüne sahip oldular.

■ 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti ne zaman ve kimler tarafından yıkıldı

Kıbrıs Rum tarafı Enosis'e ulaşma hedefinden vazgeçmediği için, 1960 Ortaklık Cumhuriyeti sadece üç yıl yaşayabildi. Kıbrıs Rum liderliği ilk olarak 1963'te, devletin Kıbrıs Türk ortağını azınlık statüsüne indirgeyecek anayasal tadilatlar yapılması teklifinde bulundu, Kıbrıslı Türkler bu tek taraflı girişimi reddedince de Kıbrıs Türk halkının tamamen yok edilmesini veya sindirilmesini öngören Akritas Planı'nı [(Bu plan daha sonra BM belgesi (A/33/115) olarak yayımlandı)] uygulamaya koydu. 1974 yılına kadar, Kıbrıs Türk halkı toplu katliamlar, zulüm ve baskı yoluyla yerlerinden edildi ve Ada'nın sadece %3'üne tekabül eden bölgelerde yaşamak zorunda bırakıldı. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin (BMGS) ilgili raporları bu şiddet, zulüm ve baskının örnekleriyle doludur.

Kıbrıs Rum tarafı, bu şiddet olaylarına paralel olarak silah zoruyla 1960 Ortaklık Cumhuriyetini de gasp ederek, Kıbrıs Türk ortağı tüm devlet organlarından dışladı. Bütün bunlara ilaveten, Enosis'i süratlendirmek amacıyla, Yunanistan'da 1967'den beri yönetimde olan Askeri Cunta, 15 Temmuz 1974'te Kıbrıs'ta kanlı bir darbe gerçekleştirdi. Darbe, adadaki tüm legalite ve uzlaşi umutlarını da sona erdirdi ve 11 yıl süreyle durumun düzelmesi için sabırla bekleyen ve uğraş veren Garantör Türkiye'nin bir barış harekâtı gerçekleştirmesine yol açtı.

■ Kıbrıs konusunun esası nedir

Yukarıda anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere, Kıbrıs konusu, Kıbrıslı Rumların iddia ettiği aksine 1974'te başlayan bir sorun değildir. Kıbrıs konusu temelde Rum-Yunan ikilisinin asırlardır iki halkın ortak vatani olan adayı, bir Helen adası yapma ve Yunanistan'a ilhak etme, yani "Enosis" çabasıdır. Rum-Yunan ikilisinin iddialarının aksine sorun 1974'te başlamamış, Aralık 1963'te ortaklık Cumhuriyeti'nin Kıbrıs Rum ortağı tarafından gasp edilmesiyle başlamıştır. Bunun en açık kanıtlarından biri de, adada 1964'ten bu yana bir Birleşmiş Milletler Barış Gücü'nün (BMBG) varlığıdır.

İki uluslu ortaklık Cumhuriyeti'nin planlı bir şekilde ele geçirilmesi girişimini reddeden Kıbrıs Türk halkı, sergilediği güçlü direnişle Kıbrıs Rum tarafının hegemonyasını kendi üzerlerinde genişletme çabalarına engel oldu. Ortaklık Cumhuriyeti'nin 1963'te Kıbrıslı Rumlar tarafından kasıtlı olarak yıkılmasından bu yana, adanın her iki halkını temsil eden tek bir anayasal hükümet veya yönetim bulunmamakta ve her iki taraf ayrı olarak kendi kendini yönetmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi, Atina'daki Yunan Cuntası'nın Kıbrıs'taki işbirlikçileri ile Ada'yı Yunanistan'a ilhak etmek için 15 Temmuz 1974'te gerçekleştirdiği darbenin ardından Türkiye, 1960 Garanti Antlaşması'ndaki hak ve yükümlülükleri uyarınca, adaya müdahale etmek zorunda kaldı ve 20 Temmuz 1974'te Kıbrıs Barış Harekâtını

gerçekleştirerek daha fazla kan dökülmesini engelledi. Kıbrıs Rum tarafı Türkiye'nin müdahalesinden önce yaşanan trajik olayları çarpıtmaya devam etse de, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin Kıbrıs'la ilgili kararlarının hiçbirinde, Türkiye'nin haklı müdahalesinden "istila" veya Kıbrıslı Rum mezaliminin tekrarını önlemek için adada konuşlanan Türk Kuvvetlerinin varlığından "işgal" olarak bahsedilmemektedir.

1963'te Ortaklık Cumhuriyeti'nden silah zoruyla atılmalarından bu yana, kendi bölgelerinde kendi kendilerini yöneten Kıbrıs Türk halkının demokratik evrimi devam etti ve 15 Kasım 1983'te bağımsız bir devlet olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ilan edildi.

■ BMBG (Birleşmiş Milletler Barış Gücü) Ada'da ne zaman ve neden konuşlandı

Kıbrıs Rum tarafının Kıbrıs Türk halkına yönelik zulmü karşısında, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 1964 yılında adaya bir Barış Gücü konuşlandırılmasına karar verdi. Ancak, Güvenlik Konseyi'nin 4 Mart 1964 tarihli ve 186 sayılı Kararında "Kıbrıs Hükümeti"ne atıfta bulunması,

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ (KKTC)

Kuruluş: 15 Kasım 1983

Cumhurbaşkanı: Ersin Tatır

Yönetim: Parlamenter Demokrasi, Laik Cumhuriyet

Konum: KKTC, Doğu Akdeniz'de yer alan Kıbrıs Adası'nın kuzeyindedir.

Yüzölçümü: KKTC 3,248 km² (Kıbrıs Adası; 9,251 km²)

Komşu Ülkeler: 65 km kuzeyinde Türkiye; 112 km doğusunda Suriye; 267 km doğusunda İsrail; 418 km güneyinde Mısır, 965 km batısında Yunanistan ve güney sınırında ise Güney Kıbrıs Rum Yönetimi yer almaktadır.

İklim: Akdeniz iklimi (yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı). Yıllık ortalama sıcaklık 19°C.

Demografi: Kıbrıslı Türkler %95, İngilizler, Kıbrıslı Rumlar, Avrupalılar, Maronitler, Ermeniler, Ruslar ve diğerleri %5.

Din: Müslüman

Dil: Türkçe (İngilizce yaygın olarak konuşulmaktadır).

Başkent: Lefkoşa

Para birimi: Türk Lirası ₺

Trafik: Soldan.

Arama Kodu: +90 392

Elektrik: 220/240 Volts A/C. 50Hz. Üç uçlu İngiliz fişi.

İlçeler

Lefkoşa: Başkent, iş merkezi ve üniversiteler.

Gazimağusa: Turizm, endüstri, ticaret merkezi, ana ticaret limanı ve üniversiteler.

Girne: Turizm merkezi, tatil beldeleri, yat limanı ve üniversiteler.

Güzelyurt: Narenciye üretimi, tarım, doğal güzellikler ve üniversiteler.

İskele: Altın sahiller, 5 yıldızlı turistik oteller ve tarım.

Lefke: Tarım, turizm ve tarihi yerler.

Nüfus: 382,836 / KKTC İstatistik Kurumu (Aralık 2021)

Dışişleri Bakanlığı

Selçuklu Caddesi, Lefkoşa, Mersin 10 Türkiye

Telefon: +90 392 601 1800 – 01 / **Faks:** +90 392 228 4290

E-posta: info@mfa.gov.ct.tr / **Web:** http://www.mfa.gov.ct.tr

Kıbrıs

**“Bir Ada
İki Devlet”**

Tanıtma Dairesi
Dışişleri Bakanlığı
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti